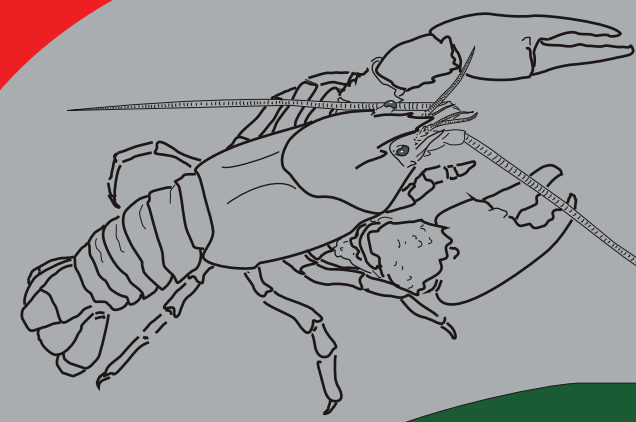


EVROPSKY VÝZNAMNÁ LOKALITA RADBUZA - NOVÝ DVŮR - PILA

Hlavní předmět ochrany: rak kamenáč (*Austropotamobius torrentium*)

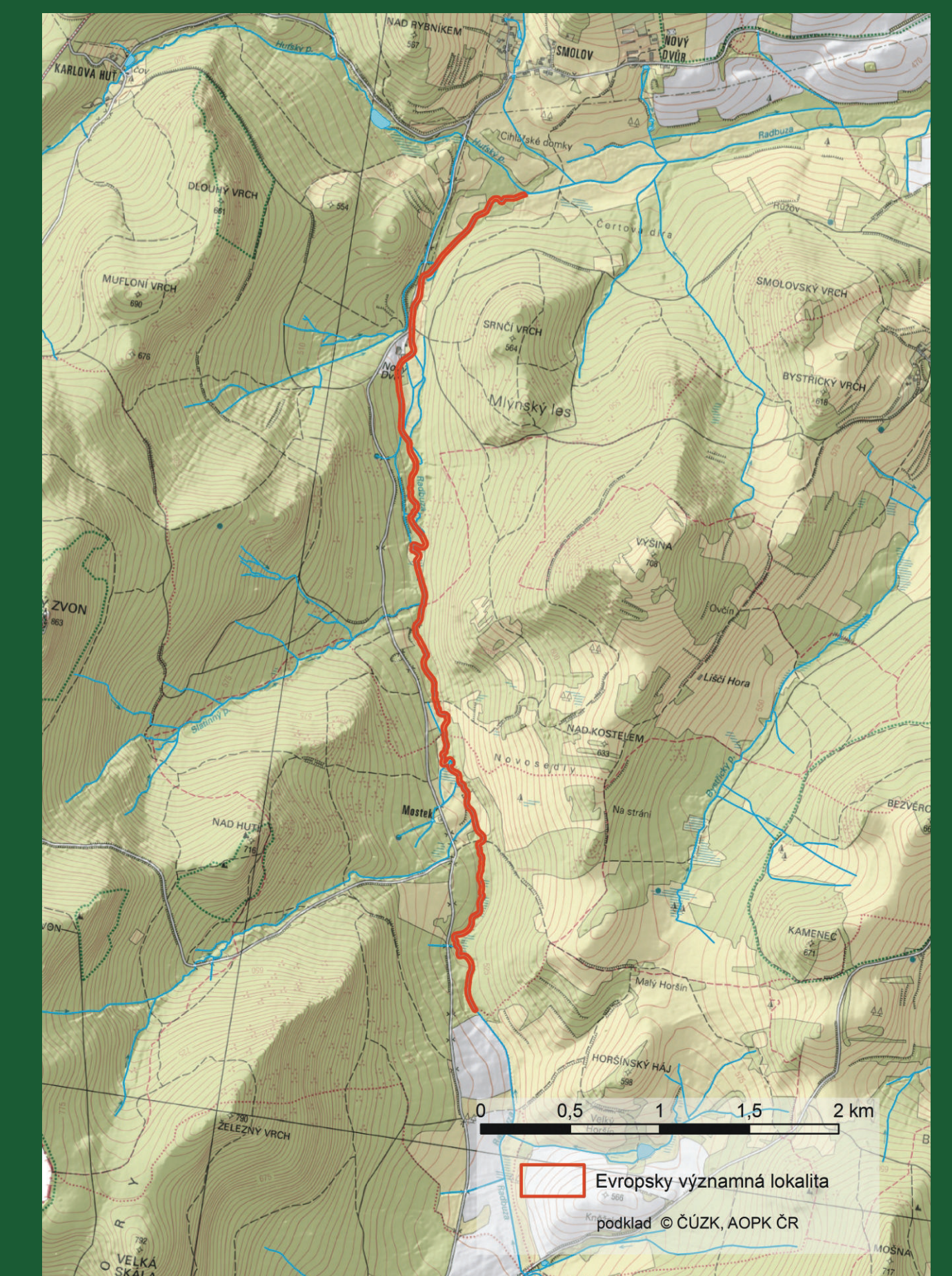
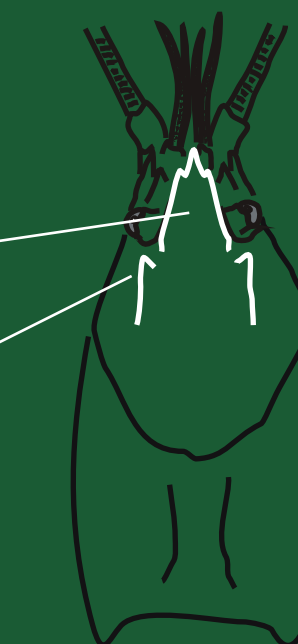


Zejména samci mají mohutná klepeta, v dospělosti s výrazně prohnutým nepohyblivým "prstem".



Krátké hladké rostrum

1 postorbitální lišta



Samci jsou mohutnější a dorůstají větší maximální délky.

Samice jsou celkově menší než samci a mají menší klepeta. Zadeček samiček je naopak širší (nosí na jeho spodní straně přichycena vajíčka).

Co rakům škodí a jak to napravit?

Devastace vodních toků formou jejich regulace (napřimování, dláždění a další necitlivé zásahy). Důsledkem je ztráta členitosti koryt, která se pak stávají pro raky neobyvatelná. Jedná se o jednu z hlavních příčin masivního úbytku raků v minulém a bohužel i tomto století. **Cesta k nápravě** je poměrně jednoduchá - vyvarovat se zbytečných zásahů do toků, při nutných protipovodňových úpravách zachovávat co největší členitost koryt i jejich niv a tam, kde je to jen trochu možné, vracet dříve zregulované potoky a řeky do přírodně blízkého stavu.

Račí mor - velmi nebezpečné onemocnění, které je šířeno nepůvodními severoamerickými raky (rak pruhovaný, rak signální). Zatímco američtí raci jsou vůči němu velmi odolní, pro naše druhy a raka bahenního je račí mor fatální a aktuálně stojí za vymizením celé řady jejich populací. Nákazu lze přenést i s vodou, na rybářské výstroji nebo s rybami, které pozřely nakažené raky - račí mor se totiž průchodem trávicím traktem ryb nezlikviduje! Jednoduché **řešení** této problematiky bohužel nemá. Důležitá je zde především **prevence** spočívající v tom, že nebudeme přenášet žádné raky mezi lokalitami a jejich částmi, v případě přenosu ryb budeme znát jejich původ (ve vztahu k výskytu nepůvodních raků) a při pohybu mezi lokalitami při rybářské či výzkumnické činnosti budeme poctivě dezinfikovat veškerou výstroj.

Znečištění vod, ať již se jedná o znečištění komunální, průmyslové nebo např. látkami používanými v zemědělství. Jako velmi aktuální problém se jeví také znečištění pod chovnými rybníky. Zde je **řešení teoreticky jednoduché** - je třeba důsledně dbát na efektivní čištění odpadních vod, objektivně posuzovat případné další zátěže a soustředit se na vyhledávání a odstraňování všech potenciálně nebezpečných zdrojů znečištění v daných povodích (začít ale musíme tlakem na dodržování příslušných zákonů a norem).

Predace, ať již ze strany nepůvodních druhů šelem (zejména norka amerického), tak např. ze strany předimenzovaných obsádek ryb. Jsou zdokumentovány případy, kdy výše uvedené jevy stály za výrazným poklesem početnosti populací raků. **Řešením** je přijetí účinných opatření k redukci invazních nepůvodních druhů šelem a v případě druhém důsledný tlak na to, aby rybářské hospodaření v rybnících i tocích respektovalo výskyt volně žijících organismů.



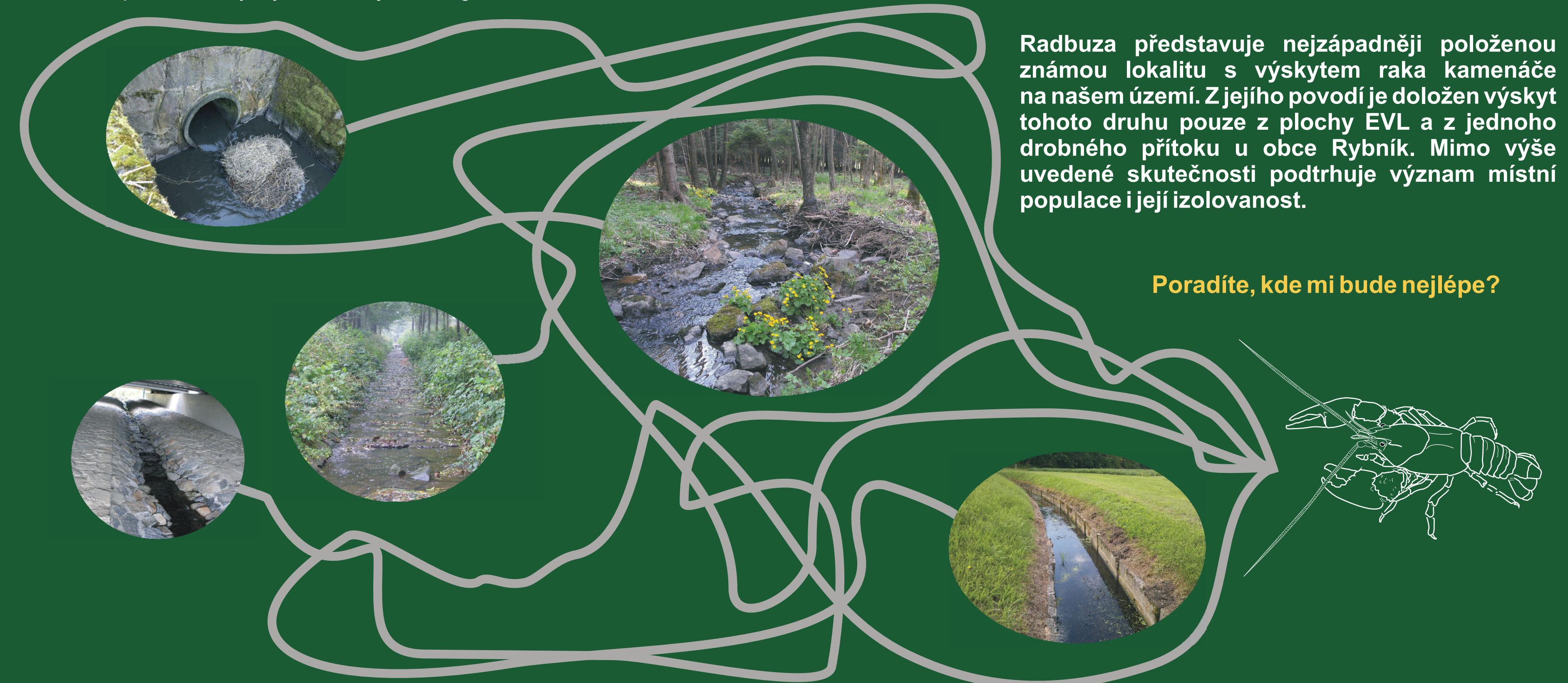
Kromě raka kamenáče můžeme v Radbuze narazit např. i na zvláště chráněnou vránku obecnou. Tento druh ryby, vázaný na kamenité a dobře okysličené partie toků, velmi často obývá s raky stejné lokality.

Rak kamenáč je jedním ze dvou našich původních druhů raků (tím druhým je rak říční). Od ostatních čtyř druhů, které se u nás v současnosti vyskytují, jej poznáme podle světle zbarvené spodní strany těla a klepet (ta nejsou červená) a jedné tzv. postorbitální lišty. Od invazního raka pruhovaného, se kterým se v těchto znacích shoduje, se liší především hladkým povrchem hlavové části krunýře (bez trnů) a nepřítomností červených příčných proužků na zadečkových člácích. Z druhů obývajících aktuálně naše území je se svými max. 10 cm délkou nejmenší.

Rak kamenáč u nás obývá převážně tekoucí vody a navzdory obecně zažitým trendům se s ním můžeme setkat i v tocích, kde bychom raky díky nevalné jakosti vody nehledali. Raci jsou totiž vůči některým typům znečištění odolnější, než se dříve předpokládalo - i tak stále zůstává kvalita vody jedním z významných limitů jejich rozšíření.

Velmi důležitá je pro raky ale podoba toků - mimo členitost koryta (např. hloubkové) vyžadují zejména přítomnost úkrytů jako jsou kameny, kořeny stromů zasahující do vody nebo podemleté břehy, popř. alespoň takový substrát (např. jíl), ve kterém lze vyhrabávat stabilní nory.

Rak kamenáč patří dle vyhlášky MŽP 395/1992 Sb. mezi kriticky ohrožené druhy.



Evropsky významná lokalita Raduza - Nový Dvůr - Pila zahrnuje cca 6 km přirozeně meandrujícího toku Radbuzy, protékajícího mozaikou smíšených lesů a drobných bezlesí.

Raci se vyskytují v celém úseku EVL, nicméně populační hustota je zde ve srovnání s dalšími našimi lokalitami nižší.

Radbuza představuje nejzápadněji položenou známou lokalitu s výskytem raka kamenáče na našem území. Z jejího povodí je doložen výskyt tohoto druhu pouze z plochy EVL a z jednoho drobného přítoku u obce Rybník. Mimo výše uvedené skutečnosti podtrhuje význam místní populace i její izolovanost.

Poradíte, kde mi bude nejlépe?

